

УДК 37.013.42:316.485.26(477.52/.6)

DOI: 10.12958/2227-2747-2019-1(170)-49-57

Караман Олена Леонідівна,

доктор педагогічних наук, професор,

директор навчально-наукового інституту педагогіки і психології
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Старобільськ, Україна

karaman.olena.lnu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8541-9972>

Юрків Ярослава Ігорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»,

м. Старобільськ, Україна

yurkiv.yara@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9890-7855>

ГІБРИДНА війна на сході України породила новий різновид соціалізації особистості – **абераційну соціалізацію** (від лат. *aberratio* – відхилення, хибність, відхилення від істини; обман зору), під якою розуміємо негативну, хибну, спотворену, викривлену соціалізацію. Тобто формування особистості з вираженими негативними й хибними соціальними характеристиками під впливом зовнішніх негативних чинників та з урахуванням внутрішніх індивідуально-особистісних характеристик. Обґрунтовані нами теоретичні засади процесу соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України в попередніх публікаціях (Курило, Савченко, Караман, 2018) стали підґрунтям для розробки технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України.

У своєму дослідженні ми спиралися на низку наукових праць, предметом яких є безпосередньо гібридна війна, її причини, основні ознаки, складники, форми та методи ведення (Ф. Брицко, В. Богайчук, Л. Будагьянц, В. Горбулін, С. Дацюк, В. Курило, Є. Магда, В. Осьодло, В. Панченко, С. Савченко, В. Толубко та ін.).

Особливого значення для нас набувають наукові розвідки, присвячені розкриттю психологічних механізмів маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю населення в умовах гібридної війни на сході України (О. Гойман, В. Гурковський, А. Дубина, О. Караман, Р. Колеснікова, І. Кононов, Н. Марута, М. Маркова, О. Саєнко та ін.).

Безпосередньо технологічні аспекти роботи з дітьми та молоддю, що стали жертвами гібридної війни на сході України,

розкрито в низці праць практичної спрямованості (П. Волошин, Н. Марута, Л. Шестопалова, І. Лінський; Л. Мельник; К. Левченко, В. Панок, І. Трубавіна та ін.).

Феномену **соціально-педагогічного супроводу** як виду соціально-педагогічної діяльності присвячено студії таких сучасних учених, як: А. Архипова, О. Сергеева, А. Рижанова, А. Тадаєва, О. Черних та ін.

Метою статті став опис розробки та наукового обґрунтування цієї технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України.

Для досягнення мети будемо триматися такої логіки: спочатку обґрунтуємо базові поняття досліджуваного феномену – **«соціально-педагогічна технологія»** та **«соціально-педагогічний супровід»**, а потім представимо теоретичну модель **технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України**.

Для досягнення мети провідними методами дослідження було обрано теоретичні, зокрема: аналіз наукової та методичної літератури, синтез, класифікація, узагальнення (для визначення сутності базових понять – «соціально-педагогічна технологія» та «соціально-педагогічний супровід»); моделювання (для «конструювання» теоретичної моделі технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України); прогнозування (для прогнозування результатів упровадження технології, можливих ризиків щодо їх досягнення, корегувальних заходів тощо).

Розкриваючи перше завдання статті, зазначимо, що в найбільш узагальненому вигляді **технологія** (від гр. *technē* – мистецтво, майстерність, уміння + *logos* – учіння) – це система знань про способи та засоби якісного перетворення об'єкта (Технология социальной работы, 2002, с. 6).

Усі вчені сходяться на тому, що соціально-педагогічна технологія є інтегра-

тивним різновидом соціальної та педагогічної технологій (Социальная педагогика, 2001, с. 162). Як різновид *соціальної технології* вона характеризується такими рисами, як універсальність (можливість застосування для розв'язання подібних або соціальних завдань, які часто виникають); конструктивність (націленість на вирішення конкретних проблем перевіреними та обґрунтованими способами); цілеспрямованість (наявність чітко визначеної мети); результативність (орієнтація на кінцевий результат, що перевіряється); відносна простота (наявність проміжних етапів й операцій, доступність для фахівців певної кваліфікації); гнучкість (здатність до адаптації в умовах, що змінюються).

Як різновид педагогічної технології соціально-педагогічна технологія має педагогічну мету (утворення умов для успішної соціалізації, саморозвитку та самореалізації особистості) та педагогічний зміст (напрями, форми, методи, засоби) вирішення проблеми (Социальная педагогика, 2006, с. 147 – 152). Звісно, що педагогічний зміст, форми, методи і засоби ґрунтуються на психологічних засадах. Тому під соціально-педагогічними технологіями вчені розуміють способи створення умов для позитивної соціалізації, саморозвитку та соціального захисту клієнта шляхом виховного впливу на його особистість та поведінку (Є. Холостова); способи взаємодії соціального педагога з клієнтом, що забезпечують його соціалізацію (самовизначення й саморозвиток) у наявних чи спеціально створюваних умовах (Н. Заверико); алгоритм взаємодії соціального педагога з клієнтом на основі визначення та послідовного виконання намічених етапів (операцій, кроків), спрямованих на досягнення певної мети (І. Зверева) тощо (Заверико, 2004; Социальная педагогика, 2003, с. 42; Социальная педагогика, 2006, с. 147 – 152).

Зазначене вище дозволило сформулювати перше базове поняття дослідження – **соціально-педагогічна технологія**, під

якою будемо розуміти *оптимальний спосіб організації цілеспрямованої, взаємопов'язаної діяльності суб'єктів і об'єктів на основі її поділу на етапи, їх координації та вибору сукупності форм і методів виконання на кожному етапі* (Лютій, 2003).

Друге базове поняття – **соціально-педагогічний супровід** – досліджували такі вчені, як А. Тадаєва, М. Рожков, О. Сергєєва, А. Рижанова, А. Архипова, С. Расчетіна, О. Черних та ін. Наведемо приклади трактувань цього поняття:

– А. Тадаєва: «соціально-педагогічний супровід медіасоціалізації молодших школярів як вид соціально-педагогічної діяльності, спрямований на захист, допомогу та підтримку дітей молодшого шкільного віку в процесі їх медіасоціалізації для успішного поступового розвитку їхньої соціальної компетентності» (Тадаєва, 2016, с. 75);

– О. Сергєєва: «містить допомогу й підтримку, передбачає не вирішення проблеми за дітей, а стимулювання їхньої самостійності у вирішенні проблем, що виникають» (Сергєєва, 2008, с. 17);

– А. Рижанова: «вид соціально-педагогічної діяльності, спрямованої на захист, допомогу й підтримку успішного поступового розвитку соціальності суб'єктів соціуму в нетрадиційних умовах соціалізації через організацію, координацію та контроль соціального виховання різних соціальних інститутів і закладів найближчого соціального середовища» (Рижанова, 2015, с. 101);

– А. Архипова: «елемент процесу педагогічної підтримки, який полягає у створенні умов для успішної соціальної адаптації супроводжуваних на основі надання попереджувальної або актуальної необхідної соціально-педагогічної допомоги» (Архипова, 2005, с. 45);

– О. Черних: «соціально-педагогічний супровід... – це вид соціально-педагогічної діяльності, спрямованої на захист, допомогу й підтримку дитини у формуванні компетенцій безпечної поведінки в Інтернеті через взаємодію як із самим підлітком, так і з

педагогами (вихователями) й батьками або особами, які їх замінюють» (Черних, 2018, с. 70–71).

Виходячи з аналізу наведених вище визначень поняття соціально-педагогічного супроводу та взявши в якості об'єкта супроводу категорії населення «*діти*» і «*молодь*» (з якими взаємодіємо на суб'єкт-суб'єктних засадах), ми визначаємо поняття **соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України** й репрезентуємо його як *вид соціально-педагогічної діяльності, спрямований на допомогу та підтримку дітей і молоді щодо виходу із абераційного стану та повернення до процесу успішної соціалізації шляхом:* 1) *виведення з тимчасово окупованої території («сірої зони») та залучення до національної системи освіти і виховання;* 2) *включення до соціально активної просоціальної діяльності;* 3) *організації інформаційної протидії та формування психологічної стійкості й механізмів психологічного захисту від негативного впливу інформації, що забезпечують інформаційно-психологічну безпеку особистості.*

Виконуючи друге завдання статті, представимо теоретичну модель технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України.

Передусім зазначимо, що майже всі сучасні дослідники соціально-педагогічних технологій, до різновиду яких належить і технологія соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України (О. Безпалько, І. Зверева, А. Капська та ін.), до їхньої структури включають такі компоненти: *концептуальну основу, мету, об'єкт, суб'єкт, напрями, зміст, форми, методи, етапи, результат* (Заверико, 2004; Соціальна педагогіка, 2003; Соціальна педагогіка, 2006). Ураховуючи провідну роль агресивного інформаційного впливу в абераційній соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни, до традиційної

логії додаємо ще один складник – *інформаційно-середовищний*.

Ураховуючи зазначене вище, теоретичну модель технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході

України представляємо єдністю семи компонентів: концептуального, цільового, об'єкт-суб'єктного, інформаційно-середовищного, змістового, процесуального, результативного (табл. 1).

Таблиця 1

Теоретична модель технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України

Компоненти	Характеристика компонентів
Концептуальний	<i>Методологічні підходи:</i> міждисциплінарний, технологічний, аксіологічний, культурологічний, особистісно зорієнтований, діяльнісний, компетентнісний, інформаційний, середовищний, інституціональний, ресурсний. <i>Принципи:</i> філософські, соціально-політичні, психолого-педагогічні, організаційні, специфічні
Цільовий	<i>Мета:</i> успішна соціалізація дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України
Інформаційно-середовищний	<i>Інформаційне середовище:</i> сукупність інформації, інформаційної інфраструктури (інформаційних і телекомунікаційних систем та мереж зв'язку, індустрії засобів інформатизації, телекомунікації і зв'язку; систем формування і забезпечення збереження інформаційних ресурсів; системи забезпечення доступу до інформаційно-телекомунікаційних систем, мереж зв'язку та інформаційних ресурсів; індустрії інформації та ринку інформаційних послуг; системи підготовки кадрів, проведення наукових досліджень; алгоритмів і програмних засобів, що забезпечують функціонування програмно-апаратних платформ тощо), суб'єктів, що здійснюють збір, формування, поширення, використання й захисту інформації; інформаційні поля та інформаційні потоки. <i>Соціальне середовище:</i> система різнопрофільних соціальних інституцій (органи влади, управління соціального захисту населення, центри зайнятості, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заклади освіти, заклади позашкільної освіти, державні і недержавні установи, організації, підприємства, благодійні фонди, міжнародні організації тощо)
Об'єкт-суб'єктний	<i>Об'єкт:</i> діти і молодь з числа: внутрішньо переміщених осіб; осіб з тимчасово окупованої території; військовослужбовців-учасників бойових дій <i>Суб'єкт:</i> співробітники Науково-дослідного центру з проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи НАПН України (на базі ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка») з числа науково-педагогічних працівників Луганського національного університету імені Тараса Шевченка та членів Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України
Змістовий	<i>Напрями і зміст:</i> – <i>Соціальна робота:</i> сприяння у влаштуванні дітей до дитячих садків, шкіл, гуртків; відновлення соціального статусу, сімейних та корисних соціальних зв'язків (допомога в оформленні документів, соціальних виплат та ін.); утворення умов для побутового та

	<p>трудового влаштування; матеріальна допомога (продукти, засоби гігієни, одяг, взуття, канцелярські товари, дитяче харчування); взаємодія з органами влади та різнопрофільними соціальними інституціями для вирішення комплексних проблем; залучення до волонтерської роботи, роботи з благоустрою університету та міста тощо.</p> <p>– <i>Педагогічна робота</i>: залучення до національної системи освіти і національно-патріотичного виховання (загальна середня та вища освіта); допомога в засвоєнні шкільної програми; організація дозвілля.</p> <p>– <i>Психологічна робота</i>: психодіагностика, психопрофілактика, психокорекція, психоконсультація; соціально-психологічна адаптація; формування психологічної стійкості й механізмів психологічного захисту від негативного впливу інформації; супервізії тощо.</p> <p>– <i>Інформаційна робота</i>: організація інформаційної протидії, формування безпечної поведінки в Інтернеті</p>
<p>Процесуальний</p>	<p>Форми:</p> <p>– <i>Соціальна робота</i>: побутове та трудове влаштування, влаштування до закладів освіти та закладів позашкільної освіти; сприяння щодо оформлення документів, соціальних виплат та ін.; матеріальна допомога; відновлення соціального статусу та корисних соціальних і сімейних зв'язків; волонтерство, суспільно корисна праця; взаємодія з різнопрофільними соціальними інституціями для вирішення комплексних проблем тощо.</p> <p>– <i>Педагогічна робота</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>загальна середня та вища освіта</u>: рекламно-профорієнтаційна робота, екстернатна форма навчання, допомога у виконанні домашніх завдань, аудиторне навчання (установчі лекції, консультації, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи, письмові модульні контрольні роботи, доповідь, реферат, конференція, тренінг, ділова гра, проектування, презентація досвіду та ін.); дистанційне навчання (лекції, самостійне вивчення, виконання практичних завдань, онлайн лекції (на сайті ЛНУ.УКР), онлайн консультації, офлайн консультації, контрольні модульні тести, модульні творчі контрольні завдання, дискусії, навчальне відео, новинний форум, консультаційний форум); контактні заняття (інтерактивно-комунікативні заняття з використанням мультимедійних засобів, предметні та міждисциплінарні тренінги, кейси тощо); індивідуальні навчальні заняття; наукова робота (конференції, статті, тези, видавнича діяльність); • <u>національно-патріотичне виховання</u>: урочисті заходи (День знань, День захисника України, День Гідності); спортивні заходи (День здоров'я, товариські матчі з різних видів спорту, об'єднані команди військовослужбовців та студентів університету); конкурси-фестивалі (Алло, ми шукаємо таланти: Як у нас в Україні, Я і Україна, Подорож країнами Європи; Міс ІПП); календарні заходи (Українські вечорниці, День св. Миколая, День св. Валентина, День ІПП); благодійні заходи (Свято Козацтва, День св. Миколая) та ін.

	<p>– <i>Психологічна робота</i>: індивідуальна, групова і масова робота з дітьми, молоддю, їхніми сім'ями (діагностика, консультація, тренінги, арт-терапія, розвивальні ігри, групи взаємодопомоги, ведення випадку, заняття зі стабілізації психоемоційного стану, кризове втручання, супервізія (для персоналу) тощо.</p> <p>– <i>Інформаційна робота</i>: індивідуальні, групові і масові форми роботи з дітьми, молоддю, їхніми сім'ями (роз'яснення, надання об'єктивної, правдивої інформації, порівняння подій, фокус-групи, тренінги-семінари для педагогів та батьківських зборів, тренінги із формування базових компетенцій безпечної поведінки в Інтернеті, вебінари, всеукраїнський національний конкурс тренінгових вправ з безпечної поведінки в Інтернеті для педагогів, розробка й поширення інформаційних матеріалів для батьків, педагогів, дітей, молоді щодо безпечної поведінки в Інтернеті, відзначання Дня безпечного Інтернету, видача відкритих цифрових бейджів, онлайн-тест для дітей і молоді щодо легальної та нелегальної поведінки в Інтернеті, онлайн-виклик зі створення обіцянки щодо безпечного користування Інтернетом, упровадження перевірконого списку питань для адміністрацій шкіл та університету щодо дотримання прав людини онлайн на сайті освітнього закладу чи на сторінці освітнього закладу в соціальній мережі</p>
	<p>Методи: <i>Методи соціальної роботи:</i> <i>Соціологічні:</i> вивчення соціальної ситуації дітей і молоді, соціально-педагогічна паспортизація регіону і громади. <i>Управлінські:</i> постановки цілей, прийняття рішень, планування, розподілу ролей, контролю за виконанням. <i>Організаційні:</i> встановлення взаємодії та партнерства із суб'єктами різнопрофільних соціальних інституцій. <i>Методи педагогічної і психологічної роботи:</i> <i>Методи формування і корекції свідомості особистості:</i> психолого-педагогічний «вибух», переконання, навіювання, приклад, порівняння подій, демонстрація негативних і позитивних аспектів ситуації, що склалася внаслідок війни по обидві сторони лінії розмежування. <i>Методи організації діяльності та спілкування; формування і корекції позитивного досвіду суспільної поведінки:</i> педагогічна вимога, громадська думка, довір'я, привчання, вправа, тренування, доручення, контроль, моделювання соціальних ситуацій, ведення випадку, прогнозування й контроль. <i>Методи додаткової мотивації та стимулювання діяльності і поведінки:</i> рольова гра, змагання, заохочення, схвалення, оцінка, довіра, організація перспективи, критика, осудження. <i>Методи самовиховання:</i> самоаналіз, самоосуд, самонаказ, самонавіювання, самоконтроль, самооцінка. <i>Методи виявлення результатів соціалізації:</i> спостереження, експеримент, аналіз продуктів діяльності, узагальнення незалежних характеристик, анкетування, аналіз документації</p>
	<p>Етапи. Діагностика – цілепокладання – прогнозування – проектування – планування – організація – керівництво – контроль – результат – підсумкова діагностика – оцінка – корекція</p>
<p>Результативний</p>	<p>Соціалізована особистість дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України</p>

Отже, нами було розроблено й науково обґрунтовано технологію соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України шляхом: уточнення базових понять досліджуваного феномену – «соціально-педагогічна технологія» та «соціально-педагогічний супровід»; 2) розробки теоретичної моделі технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України, яка є інструментом і максимально наближає цю технологію до практичної реалізації. Змістом подальшого наукового пошуку буде характеристика компонентів представленої технології.

Література

Архипова А. А. Социально-педагогическое сопровождение детей, оставшихся без попечения родителей, в процессе социализации: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Рос. гос. пед. ун-т имени А. И. Герцена. Санкт-Петербург, 2005. 187 с.

Заверико Н. В. Теоретичні засади соціально-педагогічної технології роботи з підлітками. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова: зб. наук. пр.* Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. № 2. С. 80–86.

Курило В. С., Савченко С. В., Караман О. Л. Соціалізація особистості в умовах гібридної війни на сході України: монографія. Київ: Талком, 2018. 240 с.

Лютий В. П. Технологія соціальної роботи: конспект лекцій. Київ: Акад. праці і соц. відносин, 2003. 75 с.

Рижанова А. О. Соціально-педагогічне сприяння сучасним інтеграційним процесам України та вдосконалення професійної підготовки відповідних фахівців. *Зб. наук. пр. Хмельниц. ін-ту соц. технологій ун-ту «Україна».* 2015. № 11. С. 98–101.

Сергеева О. А. Создание эмоциональной среды как одно из условий социально-педагогического сопровождения учебного процесса. *Педагогика.* 2008. № 1. С. 13–17.

Социальная педагогика: курс лекций: учебное пособие для студентов высш. учебных заведений / ред. М. А. Галагузова. Москва: ВЛАДОС, 2001. 416 с.

Соціально педагогіка: підр. / ред. А. Й. Капська. Київ: Центр навч. л-ри, 2003. 256 с.

Соціально педагогіка: теорія і технології: підр. / ред. І. Д. Зверева. Київ: Центр навч. л-ри, 2006. 316 с.

Тадасєва А. В. Соціально-педагогічний супровід соціалізації молодших школярів в сучасному інформаційному просторі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Харків, 2016. 258 с.

Технология социальной работы: учеб. пособ. для студентов высш. учебных заведений / ред. И. Г. Зайнышев. Москва: Гуманитар. издат. центр ВЛАДОС, 2000. 240 с.

Черних О. О. Теоретичні засади соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 (231) / Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. Старобільськ, 2018. 302 с.

References

Arkhylova, A. A. (2005). *Sotsyalno-pedahohycheskoe soprovozhdenye detei, ostavshykh sia bez popecheniya rodytelei, v protsesse sotsyalyzatsyy* [Socio-pedagogical support of children left without parental care in the process of socialization]. Sankt-Peterburh [in Russian].

Zaveryko, N. V. (2004). *Teoretychni zasady sotsialno-pedahohichnoi tekhnolohii roboty z pidlitkamy* [Theoretical foundations of social pedagogical technology of work with adolescents]. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

Kurylo, V. S., Savchenko, S. V., Karaman, O. L. (2018). *Sotsializatsiia osobystosti v umovakh hibrydnoi viiny na skhodi Ukrainy* [Socialization of personality in conditions of hybrid war in eastern Ukraine]. Kyiv: Talkom [in Ukrainian].

Liutyi, V. P. (2003). *Tekhnolohiia sotsialnoi roboty: konspekt leksii* [Technology of social

work: lecture notes]. Kyiv: Akad. pratsi i sots. vidnosyn [in Ukrainian].

Ryzhanova, A. O. (2015). Sotsialno-pedahohichne spriannia suchasnym intehratsiynym protsesam Ukrainy ta vdoskonalennia profesiinoi pidhotovky vidpovidnykh fakhivtsiv [Socio-pedagogical assistance to modern integration processes of Ukraine and improvement of professional training of the relevant specialists]. *Zb. nauk. pr. Khmelnyts. in-tu sots. tekhnolohii un-tu «Ukraina»*, 11, 98 – 101. [in Ukrainian].

Serheeva, O. A. (2008). Sozdanye emotsyonalnoi sredy kak odno yz uslovyi sotsyalno-pedahohycheskoho soprovozhdeniya uchebnoho protsessa [Creating an emotional environment as one of the conditions of social and pedagogical support of the educational process]. *Pedahohyka*, 1, 13 – 17 [in Russian].

Halahuzova, M. A. (red.), (2001). Sotsyalnaia pedahohyka: kurs lektsyi [Social pedagogy: a course of lectures]. Moscow: VLADOS [in Russian].

Kapska, A. Y. (red.), (2003). Sotsialna pedahohika [Social pedagogy]. Kyiv: Tsentr navch. l-ry [in Ukrainian].

Zvierieva, I. D. (red.), (2006). Sotsialna pedahohika: teoriia i tekhnolohii [Social pedagogy: theory and technology]. Kyiv: Tsentr navch. l-ry [in Ukrainian].

Tadaieva, A. V. (2016) Sotsialno-pedahohichni suprovid sotsializatsii molodshykh shkoliariv v suchasnomu informatsiinomu prostori [Social-pedagogical support for the socialization of junior pupils in the modern information space]. Kharkiv [in Ukrainian].

Zainyshev, Y. N. (red.), (2000). Tekhnolohyia sotsyalnoi raboty [Social work technology]. Moscow: Humanytarnyi yzdatelskyi tsentr VLADOS [in Russian].

Chernykh, O. O. (2018). Teoretychni zasady sotsialno-pedahohichnoho suprovodu

formuvannia bezpechnoi povedinky ditei v Interneti [Theoretical foundations of social and pedagogical support for the formation of safe behavior of children on the Internet]. Starobilsk [in Ukrainian].

* * *

Караман О. Л., Юрків Я. І. Технологія соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України

У статті науково визначено поняття та обґрунтовано технологію соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України.

Установлено, що соціально-педагогічний супровід процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України – це вид соціально-педагогічної діяльності, спрямований на допомогу та підтримку дітей і молоді щодо виходу з абераційного стану та повернення до процесу успішної соціалізації шляхом: 1) виведення з тимчасово окупованої території («сірої зони») та залучення до національної системи освіти і виховання; 2) включення до соціально активної просоціальної діяльності; 3) організації інформаційної протидії та формування психологічної стійкості й механізмів психологічного захисту від негативного впливу інформації, що забезпечують інформаційно-психологічну безпеку особистості.

Теоретичну модель технології соціально-педагогічного супроводу процесу соціалізації дітей і молоді в умовах гібридної війни на сході України представлено єдністю семи компонентів: концептуального, цільового, об'єкт-суб'єктного, інформаційно-середовищного, змістового, процесуального, результативного.

Ключові слова: технологія, соціалізація, соціально-педагогічний супровід, діти і молоді, гібридна війна.

Караман Е. Л., Юрків Я. И. Технология социально-педагогического сопровождения процесса социализации детей и

молодежи в условиях гибридной войны на востоке Украины

В статье научно определено понятие и обоснована технология социально-педагогического сопровождения процесса социализации детей и молодежи в условиях гибридной войны на востоке Украины.

Установлено, что социально-педагогическое сопровождение процесса социализации детей и молодежи в условиях гибридной войны на востоке Украины – это вид социально-педагогической деятельности, направленный на помощь и поддержку детей и молодежи по выходу из аберрационного состояния и возвращения к процессу успешной социализации путем: 1) вывода с временно оккупированной территории («серой зоны») и привлечения к национальной системе образования и воспитания; 2) включения в социально активную просоциальную деятельность; 3) организации информационного противодействия и формирования психологической устойчивости и механизмов психологической защиты от негативного воздействия информации, обеспечивающих информационно-психологическую безопасность личности.

Теоретическая модель технологии социально-педагогического сопровождения процесса социализации детей и молодежи в условиях гибридной войны на востоке Украины представлена единством семи компонентов: концептуального, целевого, объект-субъектного, информационно-средового, содержательного, процессуального, результативного.

Ключевые слова: технология, социализация, социально-педагогическое сопровождение, дети и молодежь, гибридная война.

Karaman O. L., Yurkiv Y. I. Technology of Social and Pedagogical Support for the Process of Socialization of Children and Young People in a Hybrid Warfare in the East of Ukraine

The article scientifically defines the concept and substantiates the technology of social and

pedagogical support for the process of socialization of children and young people in a hybrid warfare in the East of Ukraine. It has been established that social and pedagogical support for the process of socialization of children and young people in the context of the hybrid warfare in the East of Ukraine is a form of social and pedagogical activity aimed at helping and supporting children and young people to exit from aberration and return to the process of successful socialization by means of: 1) withdrawal from the temporarily occupied and uncontrolled territories of Ukraine («gray zone») and involvement in the national system of education and upbringing; 2) inclusion in socially active pro-social activity; 3) organizing information counteraction and the formation of psychological stability and mechanisms of psychological protection from the negative impact of information that provide the information and psychological security of an individual.

The theoretical model of the technology of social and pedagogical support for the process of socialization of children and young people in the conditions of the hybrid warfare in the East of Ukraine is presented by the unity of seven components: the conceptual, target, object-subjective, informational-environmental, content, procedural and resultant ones.

Key words: technology, socialization, social and pedagogical support, children and young people, hybrid warfare.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2019 р.

Прийнято до друку 19.04.2019 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С.В.